

PM 2003 RVII (Dnr 329-1653/2002)

Försök med stadsvakter

Skrivelse av Anders Broberg (kd)

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Skrivelsen av Anders Broberg (kd) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Margareta Olofsson anför följande.

Ärendet

Anders Broberg (kd) har till kommunstyrelsen lämnat en skrivelse med begäran om försöksverksamhet med stadsvakter, *bilaga*. Stadsvakterna skulle fungera som ögon och öron på offentliga platser men också ingripa vid brott och ordningsstörningar. De skulle också kunna fungera som värdar för staden och hänvisa turister och andra besökare rätt. Kommunen skall enligt förslaget vara formell huvudman samt fastställa arbetsuppgifterna för stadsvakterna. En av grundpelarna skall vara samverkan med polisen.

Remisser

Skrivelsen har remitterats till stadsledningskontoret, stadsdelsnämnderna Rinkeby, Östermalm och Hägersten samt till polismyndigheten i Stockholms län. Polismyndigheten har avstått från att svara.

Stadsledningskontoret anser att inrättande av stadsvakter, i enlighet med skrivelsens förslag, kan medföra att otillräckliga statliga resurser ersätts med motsvarande kommunala medel och att ansvaret för att upprätthålla lag och ordning även i fortsättningen bör åvila staten.

Rinkeby stadsdelsnämnd anser att förslaget med stadsvakter är bra men att det kan utvecklas.

Östermalms stadsdelsnämnd anser inte att försöksverksamheten stadsvakter enligt skrivelsens intentioner är motiverad.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser inte att ett försök med kommunala stadsvakter ska genomföras.

Mina synpunkter

Skrivelsen fokuserar på ett angeläget samhälleligt intresse, nämligen medborgarnas trygghet och säkerhet. Skyldigheten och säkerställandet av medborgarnas trygghet gestaltar sig både genom samhälleliga preventiva och repressiva åtgärder. Nödvändigheten av ökad övervakning, eller ökade repressiva åtgärder, är en följd av ett mindre framgångsrikt socialt brottsförebyggande arbete. Behovet av ökad övervakning kan således ställas mot förstärkta insatser i den generella välfärden, erbjudandet av

meningsfulla fritidsaktiviteter och andra brottsförebyggande insatser. Kommunala insatser bör fokusera på kvalitetshöjningar i den gemensamma välfärden, snarare än att söka ta över uppgifter som exempelvis staten, eller andra aktörer, antingen är ålagda eller kontrakterade att sköta.

Enligt skrivelsen skall stadsvakternas befogenheter grunda sig på envarsrätten. Envarsrätten är dock komplicerad och svåra gränsdragningar kan tillstöta redan innan den tillämpas utanför den egna personen eller egendomen. Det sammantagna uppgiftsinnehåll som stadsvakten enligt skrivelsen förväntas inneha, kommer därför av allt att döma att kräva formell utbildning av denne.

Stadsvakten riskerar med detta att tänga polisens befogenheter. Att kommuner eller enskilda, genom exempelvis lokala initiativ, agerar genom tillskapandet av exempelvis medborgarvårdar i Rinkeby, Farsör och Morsör på stan och Lugna Gatan är i sig positivt, men får inte vara en kompensation för en permanent uttunning av polisinsatser. Stockholms stad bör därför inrikta sig på det brottspreventiva arbetet, som inom ramen för den nuvarande majoritetens stora satsningar mot exempelvis barn och ungdomar, ges en tydligt ökad prioritet. Samtidigt måste det statliga ansvaret för en restaurerad och utbyggd närpolis i Stockholm understrykas. En välfungerande närpolis är ovärderlig i det brottsförebyggande arbetet. Otillräckliga statliga resurser skall inte ersättas med kommunala medel.

Jag föreslår med hänvisning till ovan anförda att kommunstyrelsen beslutar följande
Skrivelsen av Anders Broberg (kd) anses besvarad med vad som anförs i denna promemoria.

Stockholm den 20 mars 2003

MARGARETA OLOFSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta
att skrivelsen av Anders broberg (kd) anses besvarad med följande.

Bristen på poliser i Stockholmsområdet tvingar den lokala polisorganisationen till hårda prioriteringar. Att den nyligen instiftade kommissionen mot ungdomsrån endast kunnat tillkomma genom att ett stort antal närpoliser dragits in är bara ett exempel i raden. Bristen på statliga resurser till polisen i Stockholm bidrar i allt högre grad till krav på olika former av kommunal verksamhet som på ett eller annat sätt ska komplettera eller rent av ersätta delar av den polisiära verksamheten.

Stockholms stad har ett ansvar i att arbeta brottsförebyggande i samverkan med en rad aktörer, bland dem polisen. Mycket av det arbete som i dag utförs av exempelvis nattvandrande föräldrar och ungdomar är av stor betydelse för att öka människors trygghet på gatorna. De lokala brottsförebyggande råd som finns i många stadsdelar fyller en viktig funktion. Staden har tillsammans med exempelvis Lugna Gatan och andra frivillig organisationer försökt bidra till att öka tryggheten i staden. Tyvärr görs dessa organisationers arbete ofta förgäves eftersom polisen inte har möjlighet att finnas tillgänglig i tillräcklig utsträckning.

Enligt vår uppfattning måste därför regeringen och justitieminister Thomas Bodström först och främst se till att polisen i Stockholm får de resurser som krävs för att Stockholm och

stockholmarna får en grundtrygghet mot brottslighet och ordningsstörningar. Bara polisen har de verktyg och de befogenheter som krävs för att ge en verklig trygghet. Stadsvakter och frivillig insatser kan fungera som ett bra komplement, men utan insatser från polisen är det inte möjligt att nå ända fram.

Vad Stockholm behöver är inte kommunala stadsvakter utan fler riktiga poliser - inte minst närpoliser ute i stadsdelarna. Regeringen får inte, genom sin ovilja att skjuta till resurser för fler poliser i Stockholm, vältra över ansvaret för att upprätthålla lag och ordning på kommunen.

ÄRENDET

Anders Broberg (kd) har till kommunstyrelsen lämnat en skrivelse med begäran om försöksverksamhet med stadsvakter, bilaga. Stadsvakterna skulle fungera som ögon och öron på offentliga platser men också ingripa vid brott och ordningsstörningar. De skulle också kunna fungera som värdar för staden och hänvisa turister och andra besökare rätt. Kommunen skall enligt förslaget vara formell huvudman samt fastställa arbetsuppgifterna för stadsvakterna. En av grundpelarna skall vara samverkan med polisen.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Rinkeby, Östermalms och Hägerstens stadsdelsnämnder samt till polismyndigheten i Stockholms län för remissyttrande senast den 15 juni 2002. Svar har ej inkommit från polismyndigheten i Stockholms län.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 10 oktober 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter

Under de senaste åren har besparingar genomförts inom polisen, vilket drabbat Stockholmsregionen. Enligt uppgifter har besparingarna medfört inemot 1 000 färre medarbetare inom polismyndigheten i Stockholms län, jämfört med situationen i mitten av 1990-talet.

Många människor i Stockholm upplever sin situation präglad av osäkerhet och otrygghet. Detta framkommer inte minst genom de medborgarundersökningar som polisen regelmässigt genomför. Det finns därför anledning att ta frågan på allvar. Stadsledningskontoret menar att det därför finns skäl att uppmärksamma behovet av ökad trygghet och säkerhet för invånare och besökare i Stockholm.

I vissa kommuner har åtgärder vidtagits för att öka säkerheten, inte minst genom anlitande av företag som erbjuder säkerhetstjänster. Åtgärderna, som kostat vissa kommuner stora belopp, har motiverats med bristfälliga polisinsatser.

I andra länder finns ett delat ansvar för upprätthållande av lag och ordning. Kommuner har därigenom uppdragits att upprätthålla vissa insatser för detta ändamål.

Inrättande av stadsvakter, i enlighet med skrivelsens förslag, kan medföra att otillräckliga statliga resurser ersätts med motsvarande kommunala medel. Ansvar för polisverksamhet, vilket ingripande vid brott och ordningsstörning hänför sig till, är en statlig verksamhet. Kommunala säkerhetssubstitut av detta slag riskerar därtill att urholka polismyndighetens legitimitet samt ifrågasätta ”principen om det statliga våldsmonopolet”.

Stadsledningskontoret anser att ansvaret för att upprätthålla lag och ordning även i fortsättningen bör åvila staten. Stadsledningskontoret menar att ansträngningar istället bör göras för att ansvariga instanser tillhandahåller resurser till polisverksamheten i Stockholmsregionen.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 19 juni 2002 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 3 juni 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Rinkeby stadsdelsförvaltning har sedan februari 2001 medborgarvårdar som är en verksamhet som är att likna vid den föreslagna. Det som skiljer den föreslagna verksamheten från den som stadsdelsnämnden idag bedriver är att vi har fler intressenter som finansierar och därmed är med och styr verksamheten. Detta gör verksamheten mindre sårbar ekonomiskt samt att fler intresserar sig för att verksamheten skall hålla en hög kvalitet. Stadsdelsförvaltningen anser att förslaget med stadsvakter är bra men att det kan utvecklas.

Medborgarvårdarna i Rinkeby

Medborgarvårdarnas roll är att öppet, och med jackor som talar om att de är vårdar, röra sig bland Rinkebyborna och med sin närvaro förmedla trygghet. De befinner sig i huvudsak runt torget, men även i de närområden som finns, bland annat är parkeringen på Rinkebyskolan och de närmaste kvarteren runt torget aktuella platser. Vårdarna uppdaterar sig ständigt om var problemen finns och befinner sig i dess närhet. Uppdateringen sker med dagliga besök hos närpolisen. De har en god relation till medborgarna och ett bra samarbete med såväl polis, företagare, bostadsbolag som socialtjänstens fältgrupp samt frivilligkrafter i området såsom nattvandrare och Lugna gatan-vårdar. De platser som är aktuella för vårdarna att vistas på, kan ändras i och med att de kriminella elementen störs.

Medborgarvårdarnas geografiska område är valt med omtanke.

Det finns en zon i centrala Rinkeby, som är mer kriminellt belastad enligt polisens statistik. Den sammanfaller med, att det där vistas mycket människor, det är Rinkeby torg och i dess närhet. De gator som Brottsförebyggande Rådet nämner är förutom själva torget, Skårbygränd, Rinkebyskolas parkering, kvarteret runt Bredbyplan, Ljungbyplan, Visby och Osbyringen, Rinkebyplan, Kvarnbyvägen upp till Västerby Backe samt Degerbygränd, Hindertorpsgränd och Hällbybacken.

Medborgarvårdarna besöker dagligen Bredby- och Rinkebyskolan för att göra sig kända hos ungdomarna i Rinkeby.

Projektet finansieras av de intressenter som finns för projektet. Följande ekonomiska fördelning utgår från den uppgörelse som slöts vid projektstarten 2001.

Centrumkompaniet som tillsammans med stadsdelsförvaltningen är den största intressenten 25%*, Stadsdelsförvaltningen 25%, Familjebostäder 15%*, Svenska bostäder 15%, Stockholms hem 10%, SISAB 5%* samt företagarna inom det nämnda området 5%.

Totala kostnaden för projektet med 4 vårdar under 1 år är 1000 000 kr.

Stadsdelsförvaltningens ekonomiska del finansieras genom storstadssatsningen.

*25% = 250 000 kr

*15% = 150 000 kr

*5% = 50 000 kr

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt den 12 augusti 2002 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 25 juli 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen anser inte att försöksverksamheten stadsvakter enl. motionen intentioner är motiverad. Stadsdelsförvaltningen anser att ordningsfrågor och ingripande som tidigare bör skötas av polis, väktare och ordningsvakter. Intentionerna i motionen speglar till delar behovet av någon som är synlig och håller allmän ordning. Det är dock svårt att mot bakgrund av den ganska vida beskrivningen av stadsvakternas ev. uppdrag som ges, avgöra om det är möjligt för en person att inneha alla dessa uppgifter utan formell utbildning.

Närpolisen på Östermalm har ställt sig tveksam till verksamheten.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 19 juni 2002 godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 3 juni 2002 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Hägerstens stadsdelsförvaltning anser inte att ett försök med kommunala stadsvakter ska genomföras. I Stockholm finns idag redan organisationer, som exempelvis Lugna Gatan och Farsor och Morsor på stan, vilka är ute i samhället kvälls- och nattetid med syfte att förhindra brott och stödja medborgarna. I villaområdena finns också grannsamverkan i samarbete med närpolisstationerna. Allt detta sker på frivillig basis och fungerar som ett komplement till kommunens ordinarie verksamheter. Vissa stadsdelar har, som påpekas i skrivelsen, verksamhet med centrum- eller boendevårdar. Detta är dock på lokala initiativ då det funnits behov, och inte generellt över hela staden.

Vi anser att det vore bättre för staden och det lokala brottsförebyggande arbetet med en välfungerande närpolisorganisation. Det är alltför riskfyllt att låta människor utan fullgod utbildning ingripa vid brott och ordningsstörningar. Att i staden ha två parallella organisationer med ansvar för brottsförebyggande arbete leder till svåra gränsdragningar mellan deras olika ansvarsområden. Vi anser att det är bättre med en klar gränsdragning mellan polisiärt ansvarsområde och det arbete som kan bedrivas inom ramen för frivilligorganisationer.

2002-05-15

Skrivelse
Kommunstyrelsen

Försöksverksamhet med stadsvakter

Stockholms stad bör snarast genomföra ett försök med stadsvakter för att öka tryggheten för medborgarna.

Stadsvakterna skulle kunna fungera som ögon och öron på olika offentliga platser. Stadsvakterna skulle ha i uppgift att larma och, på lämpligt sätt enl. i första hand envarsrätten, ingripa vid brott och ordningsstörningar. De skulle också kunna fungera som värdar för staden och hänvisa turister och andra besökare rätt.

Det bör betraktas som viktigt att stadsvakterna utgörs av personal rekryterad av kommunen och med kommunen som formell huvudman. Vi ska till exempel själva internt fastställa arbetsuppgifterna och den grundläggande utbildningsnivån för våra stadsvakter.

Samverkan med polisen skulle vara en av grundpelarna för försöksverksamheten. Det bästa skulle vara om stadsvakterna (efter bland annat Nederländsk modell) kunde stå i kontinuerlig direktkontakt med polismyndigheten och i praktiken verka under överinseende av den.

I ett par stadsdelsnämnder, exempelvis Kista, finns redan verksamhet med så kallade ”centrum- och/eller boendevärdar”, betalda av staden. Med viss komplettering av utbildning och arbetsuppgifter skulle dessa kunna utgöra grunden för en försöksverksamhet med stadsvakter.

Anders Broberg
kommunstyrelsen, kristdemokrat